

EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA DO 2014

(„STARA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MWO-R1

MAJ 2018

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część I.

Zadanie 1. (0–1)

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społecznym – tekst popularnonaukowy (II.P.2).
	Wiadomości: formy i instytucje życia społecznego, procesy i wartości społeczne (I.P.1 / I.R.1 / I.R.2).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Podstawę tego procesu stanowi dążenie do zmiany, elastyczność i innowacyjność, których starsi uczą się od młodszych. Powoduje to jednoczesny spadek znaczenia doświadczenia i „mądrości życiowej”, które są kluczowe w budowaniu autorytetu tradycjonalistycznego.

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społecznym – pojęcia społeczne (II.P.2).
	Wiadomości: formy i instytucje życia społecznego, procesy i wartości społeczne (I.P.1 / I.R.1 / I.R.2).

Schemat punktowania

- 1 p. – przyporządkowanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. pozycja społeczna
B. rola społeczna

Zadanie 3. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społeczno-politycznym – wykresy z danymi z badań społecznych (II.P.2).
	Wiadomości: kultura polityczna społeczeństwa polskiego, społeczeństwo obywatelskie, zróżnicowanie społeczeństwa polskiego (I.P.6 / I.P.8 / I.R.3).

3.1.

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. P
3. F

3.2.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – tak

Uzasadnienie – Dochód i wykształcenie różnicują elektoraty w porównywalnym stopniu.

Zadanie 4. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – akt prawny, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: organy władzy i źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.7 / I.P.8).

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie czterech poprawnych elementów odpowiedzi.
1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

- A. W Polsce wybory do izby drugiej parlamentu mają charakter bezpośredni.
B. W Polsce prezydent nie wchodzi w skład Rady Ministrów.
C. W Polsce inicjatywa ustawodawcza przysługuje Radzie Ministrów, Prezydentowi RP, grupie min. 100 000 obywateli, Senatowi jako całości, a nie ma jej premier.
D. W Polsce projekt ustawy zawsze musi być złożony do izby pierwszej – Sejmu RP.

Zadanie 5. (0–2)

Wiadomości i rozumienie.	Organy władzy wykonawczej w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.7).

Schemat punktowania

- 2 p. – przyporządkowanie czterech poprawnych elementów odpowiedzi.
1 p. – przyporządkowanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. C., E.
2. B., D.

Zadanie 6. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Organy władzy sądowniczej w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.7 / I.P.10).

Schemat punktowania

1 p. – wskazanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A., C.

Zadanie 7. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – akt prawny, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych, krytyczna analiza materiału (II.P.2 / II.P.7 / II.R.1).
	Wiadomości: historyczne formy państw, zagrożenia dla demokracji (I.R.4 / I.R.6).

Schemat punktowania

1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

- NIK podlega Prezesowi Rady Ministrów, a więc szefowi organów, które ma kontrolować.
- Prezes NIK jest organem administracji państwowej, którą to ma kontrolować.

Zadanie 8. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – akty prawne, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: dziedziny prawa, źródła prawa, instytucje prawne prawa cywilnego i karnego w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.9 / I.R.10).

Schemat punktowania

1 p. – przyporządkowanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Kodeks cywilny
- B. Kodeks karny
- C. Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Zadanie 9. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społeczno-politycznym – pismo sądowe (II.P.2 / II.P.8).
	Wiadomości: sądy i instytucje prawa karnego w Rzeczypospolitej Polskiej, obywatel wobec prawa, egzekwowanie prawa (I.P.9 / I.P.10 / I.P.12 / I.R.8 / I.R.10).

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Rejonowy
B. Karny
C. postępowania karnego

Zadanie 10. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społecznym – tekst popularnonaukowy (II.P.2).
	Wiadomości: obywatel wobec prawa w Rzeczypospolitej Polskiej, instytucje prawa cywilnego (I.P.12 / I.R.10).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

- A. cywilne
B. równouprawnienia uczestników postępowania

Zadanie 11. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społeczno-politycznym – akt prawny, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: źródła prawa, prawa człowieka i procedury ich ochrony (I.P.11 / I.R.9).

Schemat punktowania

- 1 p. – przyporządkowanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. 2
B. 4
C. 1

Zadanie 12. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Lokalizacja ważnych wydarzeń w czasie (II.P.4).
	Wiadomości: problemy i wyzwania współczesnego świata, stosunki międzynarodowe (I.P.15 / I.P.16 / I.R.12).

Schemat punktowania

- 1 p. – przyporządkowanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. O
- C. P

Zadanie 13. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – opisy i fotografie, rozpoznawanie ważnych postaci życia publicznego (II.P.2 / II.P.4).
	Wiadomości: organizacje i instytucje międzynarodowe (I.P.15).

Schemat punktowania

- 1 p. – przyporządkowanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Jens Stoltenberg
- B. Thorbjørn Jagland
- C. António Guterres

Zadanie 14. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu społeczno-politycznym – akt prawny, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: instytucje Unii Europejskiej (I.P.14 / I.P.15).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Parlament
- B. Komisja

Zadanie 15. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – teksty publicystyczne, mapa (II.P.2).
	Wiadomości: problemy i wyzwania współczesnego świata (I.P.16 / I.R.12).

Schemat punktowania

- 2 p. – poprawne wypełnienie trzech wierszy tabeli.
- 1 p. – poprawne wypełnienie dwóch wierszy tabeli lub kolumny z nazwami.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Libia, 1
- B. Syria, 5
- C. Egipt, 2

Część II.

Zadanie 16. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – wykres z danymi z badań opinii publicznej (II.P.2).
	Wiadomości: kultura polityczna społeczeństwa polskiego, ustroj administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.5 / I.P.7).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi (zależności i danych).
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Im niższy szczebel samorządu, tym wyższy – według respondentów – wpływ na rozwój miejscowości. Ilustrują to dane z 2010 i 2015 roku, w myśl których duży stopień wpływu samorządu gminnego deklarowało 64 i 58%, powiatowego – odpowiednio 50 i 45%, natomiast wojewódzkiego – odpowiednio 40 i 37%.

Zadanie 17. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – akt prawny, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: procedury demokracji, wybory organów władzy w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.5 / I.P.7).

17.1.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Osoba – C.

Uzasadnienie – Zgodnie z punktem 3. paragrafu 1. art. 10. nie może głosować w wyborach wójta osoba, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy.

17.2.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Osoba – A.

Uzasadnienie – Zgodnie z punktem 5. paragrafu 1. art. 11. może kandydować ten, kto ma czynne prawo wyborcze w wyborach do sejmiku województwa, a to – zgodnie z punktem 3b. paragrafu 1. art. 10. – ma tylko obywatel Polski, który stale zamieszkuje na obszarze województwa.

Zadanie 18. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – wykres z danymi z zachowań politycznych (II.P.2).
	Wiadomości: procedury demokracji, wybory organów władzy w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.5 / I.P.7).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Ponieważ wybory odbywały się w dwóch turach – w pierwszej turze wyborów Prezydenta RP żaden z kandydatów nie otrzymał ponad 50% ważnie oddanych głosów.

Zadanie 19. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – akty prawne, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: procedury demokracji, organy władzy samorządowej w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.5 / I.P.7).

19.1.**Schemat punktowania**

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – nie

Uzasadnienie – Zgodnie z art. 55 ust. 2. *Ustawy o referendum lokalnym* referendum w sprawie odwołania organu jednostki samorządu terytorialnego dotyczy tylko organu pochodzącego z powszechnych wyborów bezpośrednich, a marszałek województwa jest wybierany przez sejmik województwa.

19.2.**Schemat punktowania**

- 1 p. – wskazanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. F
2. P
3. P

Zadanie 20. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – rysunek satyryczny i tekst publicystyczny (II.P.2).
	Wiadomości: samorząd terytorialny w Rzeczypospolitej Polskiej, formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym (I.P.7 / I.P.8).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

budżet obywatelski

Zadanie 21. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – mapa podziału administracyjnego Polski (II.P.2).
	Wiadomości: ustrój administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.7).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

W tych dwóch województwach w różnych miastach zlokalizowano siedziby wojewody jako przedstawiciela administracji rządowej (Bydgoszcz, Gorzów) oraz organów samorządowych – sejmiku i zarządu województwa (Toruń, Zielona Góra).

Zadanie 22. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – akt prawny, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych (II.P.2 / II.P.7).
	Wiadomości: zasady demokracji, zasady funkcjonowania organów władzy publicznej (I.P.5 / I.R.7).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – nie

Uzasadnienie – W przepisie mowa jest o prawie samorządu terytorialnego do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych dotyczących danego terytorium, co zgodne jest z zasadą decentralizacji państwa.

Zadanie 23. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Korzystanie z informacji o życiu politycznym – schemat (II.P.2).
	Wiadomości: funkcjonowanie administracji rządowej w Rzeczypospolitej Polskiej (I.P.7 / I.R.7).

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. zespolona
- B. niezespolona

Część III.

Zadanie 24. (0–20)

Temat 1: Scharakteryzuj możliwości wpływu obywateli na kreowanie organów samorządu gminnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz na decyzje dotyczące tej wspólnoty lokalnej.

Tworzenie informacji.	Formułowanie wypowiedzi pisemnej zawierającej charakterystykę dylematów życia politycznego oraz działań władz i obywateli (III.P.4 / III.P.5 / III.R.1).
	Korzystanie z informacji: dokonywanie selekcji faktów, korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym, wskazywanie przyczyn i skutków rozwiązań politycznych, krytyczna analiza materiałów źródłowych (II.P.1 / II.P.2 / II.P.5 / II.R.1).
	Wiadomości: ustrój Rzeczypospolitej Polskiej, samorząd terytorialny, formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym (I.P.7 / I.P.8 / I.R.7).

Kryteria oceniania

Charakterystyka systemu wyborczego w wyborach organów gminy (0–6)

- ogólna charakterystyka: forma demokracji bezpośredniej, dzięki której realizowana jest zasada przedstawicielstwa; wybory powszechne, równe, bezpośrednie, w głosowaniu tajnym; protesty rozpatruje sąd okręgowy; kadencja 4 lata; poza organami gminy wybory organów stanowiących jednostek pomocniczych gmin miejskich – rad osiedli oraz rad dzielnic;
- wybory organów wykonawczych: wójta i burmistrza; czynne prawo wyborcze dla obywateli polskich oraz obywateli Unii Europejskiej, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 18 lat, oraz stale zamieszkują na obszarze tej gminy; bierne prawo wyborcze dla obywateli polskich ograniczone cenzusem wieku 25 lat; system większościowy, niezbędna większość bezwzględna, stąd możliwość II tury, w której udział biorą dwaj kandydaci z największą liczbą głosów;
- wybory rady gminy/miasta – czynne i bierne prawo wyborcze dla obywateli polskich oraz obywateli Unii Europejskiej, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 18 lat, oraz stale zamieszkują na obszarze tej gminy, w gminach do 20 tysięcy JOW-y z większością względną (brak II tury), w pozostałych gminach system wyborczy proporcjonalny wg d'Hondta.

6 p. – za pełną charakterystykę trzech aspektów.

5 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną jednego aspektu.

4 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną dwóch aspektów.

3 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę trzech aspektów.

2 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę dwóch aspektów.

1 p. – za niepełną charakterystykę jednego aspektu.

0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Charakterystyka instytucji referendum gminnego (0–6)

– ogólna charakterystyka: polega na udzieleniu odpowiedzi na postawione pytanie/a albo na wyborze między zaproponowanymi wariantami; mają prawo brać udział osoby mające czynne prawo wyborcze w wyborach organów gminy; wynik rozstrzygający, jeśli za jednym z rozwiązań oddano więcej niż połowę ważnych głosów; protesty rozpatruje sąd okręgowy; inny typ rozstrzygającego wyniku w przypadku referendum dotyczącego samoopodatkowania się mieszkańców na cele publiczne – jeśli za samoopodatkowaniem oddano co najmniej 2/3 ważnych głosów;

– referendum problemowe – co do sposobu rozstrzygania sprawy dotyczącej wspólnoty, a mieszczącej się w zakresie zadań i kompetencji organów tej jednostki oraz w innych sprawach dotyczących społecznych, gospodarczych lub kulturowych więzi łączących wspólnotę gminną; przeprowadzane na wniosek organu stanowiącego lub na wniosek 10% uprawnionych do głosowania; jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 30% uprawnionych do głosowania;

– referendum w sprawie odwołania organu jednostki samorządu terytorialnego pochodzącego z wyborów bezpośrednich; w przypadku odwołania organu wykonawczego na wniosek organu stanowiącego (jeśli nie zostanie odwołany, skraca się kadencję rady) lub na wniosek 10% uprawnionych do głosowania; w przypadku odwołania organu uchwałodawczego na wniosek 10% uprawnionych do głosowania; jest ważne w przypadku, gdy udział w nim wzięło nie mniej niż 3/5 liczby biorących udział w wyborze odwoływanego organu.

6 p. – za pełną charakterystykę trzech aspektów.

5 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną jednego aspektu.

4 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną dwóch aspektów.

3 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę trzech aspektów.

2 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę dwóch aspektów.

1 p. – za niepełną charakterystykę jednego aspektu.

0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Przedstawienie innych form wpływu na decyzje władz gminnych (0–6)

Przykładowe formy:

– prawo do składania petycji;

– udział w posiedzeniach organów uchwałodawczych w sołectwie (zebranie wiejskie);

– konsultacje z mieszkańcami;

– prowadzone w ramach konsultacji budżety partycypacyjne (obywatelskie);

– prawo do uzyskiwania informacji, w tym dostęp do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych;

– wstęp na sesje rady i posiedzenia jej komisji;

– organizacja zgromadzeń w sprawach lokalnych.

6 p. – za przedstawienie sześciu form.

5 p. – za przedstawienie pięciu form.

4 p. – za przedstawienie czterech form.

3 p. – za przedstawienie trzech form.

2 p. – za przedstawienie dwóch form.

1 p. – za przedstawienie jednej formy.

0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Wykorzystanie materiałów źródłowych (0–1)

- 1 p. – za poprawne powołanie się na dwa materiały źródłowe.
- 0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Poprawny język i forma wypowiedzi (0–1)

- 1 p. – za pracę napisaną językiem w pełni komunikatywnym, z uporządkowanym, logicznym wywodem i właściwą strukturą.
- 0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Temat 2.

Wykaż rządowo-samorządowy charakter województwa w Rzeczypospolitej Polskiej, charakteryzując kompetencje, tryb powołania lub wyboru i odpowiedzialność wojewody oraz organów władzy samorządowej na tym poziomie podziału administracyjnego.

Tworzenie informacji.	Formułowanie wypowiedzi pisemnej zawierającej charakterystykę dylematów życia politycznego oraz działań władz i obywateli (III.P.4 / III.P.5 / III.R.1).
	Korzystanie z informacji: dokonywanie selekcji faktów, korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym, wskazywanie przyczyn i skutków wydarzeń oraz procesów politycznych, krytyczna analiza materiałów źródłowych (II.P.1 / II.P.2 / II.P.5 / II.R.1).
	Wiadomości: ustrój Rzeczypospolitej Polskiej, samorząd terytorialny, formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym (I.P.7 / I.P.8 / I.R.7).

Kryteria oceniania

Charakterystyka rządowego współcharakteru województwa (0–8)

- wojewoda jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie; wojewodę powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej; Prezes Rady Ministrów kieruje działalnością wojewody, np. wydaje w tym zakresie wytyczne i polecenia, żąda przekazania sprawozdań z działalności wojewody oraz dokonuje okresowej oceny jego pracy; wojewoda dostosowuje do miejscowych warunków cele polityki Rady Ministrów;
- wojewoda jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w województwie i organem rządowej administracji zespolonej w województwie – organem, do którego właściwości należą wszystkie sprawy z zakresu administracji rządowej w województwie niezastrzeżone dla innych organów tej administracji; wojewoda zapewnia współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków;
- wojewoda kontroluje pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej; wojewoda jest organem nadzoru – sprawowanego na podstawie kryterium zgodności z prawem – nad działalnością samorządu województwa;
- inne kompetencje wojewody, np.: jest reprezentantem Skarbu Państwa i jest obowiązany zapewnić gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa w województwie w sposób

zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki; ma kompetencje w kwestii zabezpieczenia przeciwpowodziowego województwa; wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego.

- 8 p. – za pełną charakterystykę czterech aspektów.
- 7 p. – za pełną charakterystykę trzech aspektów i niepełną jednego aspektu.
- 6 p. – za pełną charakterystykę trzech aspektów lub za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną dwóch aspektów.
- 5 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną jednego aspektu lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną trzech aspektów.
- 4 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną dwóch aspektów lub za niepełną charakterystykę czterech aspektów.
- 3 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę trzech aspektów.
- 2 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę dwóch aspektów.
- 1 p. – za niepełną charakterystykę jednego aspektu.
- 0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Charakterystyka samorządowego współcharakteru województwa (0–10)

– mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową, a do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej; samorząd wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim w zakresie np.: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, pomocy społecznej, wspierania rodziny i polityki prorodzinnej, modernizacji terenów wiejskich, zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska, transportu zbiorowego i dróg publicznych, kultury fizycznej i turystyki, ochrony praw konsumentów, obronności i bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy;

– tryb wyboru i odpowiedzialności sejmiku województwa: czynne i bierne prawo wyborcze dla obywateli polskich, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 18 lat oraz stale zamieszkują na obszarze tego województwa; wybory powszechne, bezpośrednie, równe, w głosowaniu tajnym, proporcjonalne według systemu d'Hondta, głosowanie na komitet wyborczy, możliwość personalizacji głosu; referendum odwoławcze na wniosek 5% uprawnionych do głosowania; jest ważne w przypadku, gdy udział w nim wzięło nie mniej niż 3/5 liczby biorących udział w wyborze organu;

– tryb powołania i odpowiedzialności zarządu województwa: sejmik województwa wybiera marszałka województwa bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku, a pozostałych członków zarządu na wniosek marszałka zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku; odpowiedzialność przed sejmikiem województwa: odwołanie w sytuacji nieudzielenia zarządowi województwa absolutorium, a w innych sytuacjach – większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku, sejmik województwa może na uzasadniony wniosek marszałka województwa odwołać poszczególnych członków zarządu zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku;

– kompetencje sejmiku województwa jako organu stanowiącego, np.: stanowienie aktów prawa miejscowego, w tym: statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim, zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych, uchwalanie: strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego, budżetu województwa,

rozpatrywanie sprawozdań: z wykonania budżetu, finansowych oraz z wykonywania wieloletnich programów województwa;

– kompetencje zarządu województwa jako organu wykonawczego, np.: wykonywanie uchwał sejmiku województwa, gospodarowanie mieniem województwa, przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa, przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego, regionalnych programów operacyjnych, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz ich wykonywanie, jak również monitorowanie i analizowanie realizacji tych programów, organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi.

- 10 p. – za pełną charakterystykę pięciu aspektów.
- 9 p. – za pełną charakterystykę czterech aspektów i niepełną jednego aspektu.
- 8 p. – za pełną charakterystykę czterech aspektów lub za pełną charakterystykę trzech aspektów i niepełną dwóch aspektów.
- 7 p. – za pełną charakterystykę trzech aspektów i niepełną jednego aspektu lub za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną trzech aspektów.
- 6 p. – za pełną charakterystykę trzech aspektów lub za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną dwóch aspektów lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną czterech aspektów.
- 5 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów i niepełną jednego aspektu lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną trzech aspektów lub za niepełną charakterystykę pięciu aspektów.
- 4 p. – za pełną charakterystykę dwóch aspektów lub za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną dwóch aspektów lub za niepełną charakterystykę czterech aspektów.
- 3 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu i niepełną jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę trzech aspektów.
- 2 p. – za pełną charakterystykę jednego aspektu lub za niepełną charakterystykę dwóch aspektów.
- 1 p. – za niepełną charakterystykę jednego aspektu.
- 0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Wykorzystanie materiałów źródłowych (0–1)

- 1 p. – za poprawne powołanie się na dwa materiały źródłowe.
- 0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.

Poprawny język i forma wypowiedzi (0–1)

- 1 p. – za pracę napisaną językiem w pełni komunikatywnym, z uporządkowanym, logicznym wywodem i właściwą strukturą.
- 0 p. – za niespełnienie powyższego kryterium.